

DIYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI DERGİSİ

DİNÎ, AHLÂKÎ, EDEBÎ, MESLEKÎ AYLIK DERGİ

9. Cilt

Temmuz - Ağustos 1970

98 - 99. Sayı

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
İsra', Mi'râc ve Modern İlimin Görüşü Çeviren: Dr. Süleyman ATEŞ	195
Abdullah İbn-i Mes'ûd ve Tefsirdeki Yeri Doç. Dr. İsmail CERRAHOĞLU	202
Hadisler Arasında Tenakuz Mes'elesi Doç. Dr. Talât KOÇYİĞİT	205
İslâm Dini Huzur ve Saâdetin Kaynağıdır Lûtfi DOĞAN	210
Malazgirt Meydan Muharebesi Prof. Dr. İbrahim KAFESOĞLU	213
Malazgird Meydan Muharebesi I-II (Şiir) Arif Nihad ASYA	216
Büyük Malazgird Zaferi'nde "Mânevî Kuvvetin Maddî Kuvvete Üstünlüğü" Rubâî	217
Ömer Râsîh ÖZTÜRKMEN	218
Prodüktivite ve Eğitim Assoc. Prof. Korkud ÖZAL	219
Türkiye Ekonomisinde Ziraat Yük. Müh. Turan UTKU	222
İslâmî Türk Edebiyatının Eski Mahsullerinde Sık Sık Adı Geçen Şahsiyetler Dr. Neclâ PEKOLCAY	228
Lebîd Süleyman TULUCU	231
Ordunun Duâsı M. Âkif ERSOY	235
Vakıf ve Vakfın Hükümleri Demirhan ÜNLÜ	236
İslâm'da İsmet İnancı Çeviren: Avni İLHAN	240
Kalbimizde Bulunan Fenâhklardan Mes'ûl müyüz? H. Fevzi AKSOY	244
Suallî - Cevaplı İlm-i Hâ! Bilgileri II Hazırlayan: M. Talât KARAÇİZMELİ	250
Fetvâ Emînleri	253
Haberler	254
Diyanet İşleri Başkan Vekili Lûtfi Doğan'ın "Doğum Kontrolü" İle Alâkah Beyânâtı	254
Org. Muhsin Batur'un Başkanlığa Teşekkür Mektubu	255
Diyanet İşleri Başkan Vekilimiz Sayın Lûtfi Doğan'ın Erzurum Gezisi Çok Güzel Geçti	255

İSRA, MİRAC ve MODERN İLMİN GÖRÜŞÜ

Yazan:
Sa'dettin RASLAN

Çeviren:
Dr. Süleyman ATEŞ

GİRİŞ

Bugün îman, inkâr ve ilhad ile korkunç bir savaşa girmiş bulunmaktadır. Bir savaş ki tek silâhı, fikir ve ilimdir. İman ve fazîleti savunanların bu savaşı kazanabilmesi, ancak muhalif grubun kullandığı bütün kuralları bilmekle mümkündür. Aksi takdirde dinden çözülenler, yapılan konuşmalara karşı menfî tavır takınacak ve ilhaddan îmana çevirmek için sarf edilen bütün sözlerin İslâm yararına hiçbir tesiri olmayacaktır.

Artık insanları yanlış bir fikirden döndürmek için sâdece o fikrin yanlış olduğunu söylemek yetmiyor. Evet eskiden, "Bu bozuk bir düşüncedir, bu sapıklıktır, bundan kaçın" dendiği zaman insanlar kötülükten el çekerlerdi. Ama şimdi yıkıcı düşüncelerin tesirinde kalıp dalâlete sapan insanları yola getirmek, o eski metotla mümkün değildir. Ne yazık ki hâlâ bâzı kimseler, hidâyete sevk için o metodun kâfi geldiğini sanırlar.

Kendini aydın gören bâzı şahıslar da, ilim namına bâzı müsteşriklerin kitaplarında rastladıkları Kur'ân ve Hz. Muhammed (S.A.S.) in nübüvvetinden şüpheye düşürücü sözlere kafalarını takmaktadırlar. Bu kötü fikirlerin tesiri altında inkâr ve ilhadın, ilmin bir gereği olduğuna inanır; en

bilgili insanın, en çok inkârcı olduğunu sanırlar.

Yakın bir zaman önce benimle bir inkârcı arasında uzun bir münakaşa cereyan etti. Karşımdaki adam, bütün düşüncelerini, delillerini, şüphelerini döksün diye sabrettim, onu dinlemek için nefsimi güçlükle zaptettim. Diyordu ki:

"Semâvî dinler, bâzı insanların, başkaları üzerinde hâkimiyet kurmak için uydurdukları masallardan ve hikâyelerden ibarettir. Örneğin Muhammed (S.A.S.) in, Mekke'den Filistin'deki Beyt-i Mukaddes'e yürüdüğünü, oradan yedi kat göğe çıktığını ve milyonlarca ışık yılı uzaklığındaki mesafeleri sâdece bir gecede dolaştığını anlatan İSRA' ve MİRAC olayı da bu masallardan biridir. Bu gibi şeyleri akıl kabûl etmez ve bunlar ilmî ölçülere sığmaz"¹. Sözlerine şunu da ekledi: "Şimdi sen bu hikâyenin ve diğerlerinin doğru-

(1) Bu ileri sürülen itirazlar, bizce yeni bir şey değildi. Onun için bu sözleri dinlerken kendimizi güç tutabildik. Asırlarca önce bunları çöl bedevileri de söylemişlerdi. Bu da onların söylediklerini tekrardan başka bir şey yapmıyordu. Çünkü onlardan kimi: "Ey kendisine zikir indirilen kimse muhakkak sen delisinsin!" demiş, kimi: "Bu yalancı bir şihirbazdır. Tanrıları bir tek tanrı mı yaptı," demişti.

luğunu ilmî bir şekilde bana îzah edebilir misin?"

"İnşâ-Allah ederim." dedim.

İkimiz arasında birkaç oturum, çeşitli münakaşalar cereyan etti. Bu oturumların sayısı yirmiyi geçti. Bu münakaşalarda yaptığım konuşmalarda mülhidler şüphelerini bir bir ele alıp çürüttüm. Bütün münakaşalarımıza kültürlü bir genç topluluğu da katılıyordu. Hattâ bu gençler bâzan münakaşaya bizzat iştirâk da ediyorlardı.

Bu münakaşalar esnasında yaptığımız konuşmalar bir kitap meydana getirdi. Allah nasîbederse yakında neşredeceğiz.

Yalnız okuyuculardan, özellikle faziletli din âlimlerinden ricam, bu yazılarda gördükleri hatâları bana bildirmeleri ve hatâlarımı düzeltmemde bana yardımcı olmalarındır. Maksadımız Allah için hizmettir. O bize yeter, ne güzel vekildir O!

İSRA' VE MİRÂC

İsra' ve Mirâc hakkında ilmin ne dediğini açıklamak niyetindeyim. İsra' ile Hz. Muhammed Mustafa (S.A.S.) nın, Mekke'deki Mescîd-i Harâm'dan, Filistin'deki Mescîd-i Aksâ'ya yürütülmesi kasdedilir. Filistin İsa'nın doğum yeri, Mûsâ'nın hicret yeri, İbrâhim, İshak ve Ya'kub'un vatani, Dâvud ve Süleyman'ın memleketi, Hz. Muhammed Mustafâ'nın da o rihletinde gezdiği yerdir. Bu Kudüs yolculuğunda Allah ona birçok âyetler (deliller) göstermiş, O, peygamberlere imam olup namaz kıldırıştır. Mirâc ile de varlık ufuklarının üstüne yükselmesi kasdedilir. Yedi göğü yararak mahlûkat ilminin nihayet bulduğu, celâl ve baha'nın kapladığı, arzı kuşatan **Cennetü'l-Mevâ'nın** bulunduğu **Sidretü'l-Müntehâ'ya** çıkmıştır. Sonra büyük Rabb'ı ona tecellî etmiş, vasıf ve beyâna sığmayacak şekilde O'nu envâr ve füyûzâtına gark etmiştir. İsra'daki mucizeleri Cenâb-ı Hak meâlen şu sözleriyle ifade ediyor:

"Ona birtakım âyetlerimizi gösterelim diye (yürüttük). O iştirâcî ve görücüdür."²

Habîbine Mirâc'da lûtfettiği füyûzâtını da;

"O, Rabbının büyük âyetlerinin bir kısmını gördü."³ sözleriyle ifade ediyor.

İsra', Kur'ân-ı Kerîm, Sünnet ve icma' ile sâbittir. Bununla adlandırılan sûre, buna dair iki âyet ihtiva etmektedir:

"Geceleyin kulunu Mescîd-i Harâm'dan etrafını mübârek kıldığımız Mescîd-i Aksâ'ya yürüten Allah tesbîhe lâyıktır. Ona birtakım âyetlerimizi gösterelim diye (yürüttük). O, iştirâcî ve görücüdür."⁴

"... Sana gösterdiğimiz rü'yâyı⁵ başka değil, sâdece insanlara bir sınama kıldık."⁶

Mirâc'a gelince, o da Kur'ân, Sünnet ve icma' ile sâbittir. Necm Sûresinde te'vil etmek veya zevâhir ve kabuklara sarılmak isteyenlerin iddiasını çürüten şu âyetler vardır:

"Battığı dem yıldız andolsun ki sâhibiniz (doğru yoldan) sapmadı. Bâtıla da inanmadı. Kendi (re'yü) hevâsından söylemez O. O, kendisine (Allah tarafından) ilka' edilegelen bir vahiyden başkası değildir. Onu müdhiş kuvvetlere mâlik olan öğretti. (Ki O) akıl ve re'yinde kâmil (bir melek) dir. Hemen (kendi sûretine girip) doğruldu. O, en yüksek ufukta idi. Sonra (Cebrâîl ona) yaklaştı. Derken sarktı. (Bu sûretle O, Peygambere) iki yay kadar yâhut daha yakın oldu da (Allâh'ın) kuluna vahyettiğini etti. Onun gördüğünü kalb(i) yalana çıkarmadı. Şimdi siz onun bu görüşüne karşı da kendisiyle mücâdele mi edeceksiniz? Andolsun ki onu diğer bir defa da Sidretü'l-Müntehâ'nın yanında gördü o, ki Cennetü'l-Mevâ onun yanındadır. O (gördüğü) zaman Sidre'yi bürüyordu onu bürümekte olan. (Peygamberin) göz (ü, gördüğünden) ağ-

(2) El-İsra; Âyet: 1.

(3) El-Necm; Âyet: 18.

(4) El-İsra; Âyet: 1.

(5) Âyette "rü'ya" kelimesi varid olmuştur. Bu "görmek" mânasına gelen "rü'yet" in lugaten ve aslen aynı mânada ve "Büşra" veznindeki, benzeridir. Bu âyette Mirâc gecesinden harikul'ade temâşaları işaret buyurulmaktadır. Bu temâşalar gece vaki' olduğu için "Rü'ya" ile ifade buyurulmuştur.

(6) El-İsra; Âyet: 60.

madı, (onu) aşmadı da. **Andolsun ki o, Rabbinin en büyük âyetlerinden bir kısmını görmüştür.**"7

Ayetler bize, Resûl-i Ekrem'in, Cibrâîl'den vahiy aldığı, onu bir defa en yüksek ufukta gördüğünü, sonra yaklaşıp sarktığını, sonra ikinci defa da Sidretü'l-Muntehâ'da gördüğünü, orada mahlûkâtın ilminin son bulunduğunu, orayı nice nurların kapladığını, genişliği göklerle yer arası kadar olan Cennetu'l-Me'vâ'nın orada bulunduğunu söylüyor. Bu, bu yüksek ufukların üstüne çıkmadan nasıl tamam olur? Sahâbe ve bilgîn imamlar, her iki mu'cizede şu görüşlere sâhip olmuşlardır:

1 — Her ikisi de ruh ve cesetle olmuştur. Sahâbenin çoğunluğu bu görüştedir. Başlarında ümmetin hibri (seçkini) İbn-i Abbas, Ebûbekir, Ömer, Osman, Alî (Allah hepsinden râzî olsun) vardır.

2 — İki de ruh ile, uyanık iken —uykuda değil— olmuştur. Bâzı müfessirler ve mu'tezile bu görüştedir.

3 — İsrâ' uyanık iken, Mi'râc uykuda vuku' bulmuştur.

Olayın vuku' bulunduğu vakte gelince, bu hususta da görüşler çeşitlidir: Bir görüşe göre her ikisi aynı gecede olmuştur. Bir görüşe göre iki gecede olmuştur. Diğer bir görüşe göre Mi'râc, İsrâ' ve Mi'râc'dan önce olmuştur. Sonra denilmiştir ki: "Her ikisi de hicretten iki sene önce veya hicretten sonra Receb'in 27 nci gecesinde vuku' bulmuştur."

İmamların sözleri, tefsîr ve Hadîs kitaplarında uzun uzadıya yazılmıştır, isteyen onlara müracaat etsin. Bize Resûl-i Ekrem'in dostu, mağara arkadaşı Ebûbekir Sıddîk'ın sözü kâfi: Kureys, İsrâ' hâdisesini duyunca gidip onu îmandan döndürmeğe çalışırken o, "**O elbette doğrudur.**" diye cevap verdi. Dediler ki: "**Sen nasıl bunu tasdik ediyorsun?**" Dedi ki: "**Nasıl tasdik etmem? Ben bundan daha büyüğünü tasdik ediyorum. Gökten kendisine haber geldiğini, Cibrîl'in önünde meleklerle kendisine indiğini, Allâh'ın kendisini bu risâlet için seçtiğini söylüyor, bütün bunlarda ben O'nu tasdik ediyorum.**" Cibrîl

ve melekler o büyük kumandanın önünde asker olmak için inmişlerdir.

Muhammed'in arkadaşı ve askeri olan Cibrîl, îcâbettikçe her iş için zahmetsiz ve meşakkatsiz inip çıkarsa, hayâtın çırası, Allâh'ın emrine en büyük dâvet eden nasıl olur?

Mekke'den takrîben 2500 km. uzakta olan Filistin'e yürümeyi, Araplar, kendi küçük ölçülerine sığdıramamışlardı. Mu'tezile de bu intikalin beşer gücünün üstünde olduğunu vehmetmiş de bundan daha acâib olan şeyi unutmışlardı. O Belkis'in tahtının, Yemen'in en uzak tarafından Filistin'deki Davud oğlu Süleyman'a bir göz açıp yumuncaya kadar bir zamanda gelmesi idi. Kur'ân-ı Kerîm bunu Neml Sûresinde anlatmıştır:

"(Süleyman) dedi: **Ey ileri gelenler, onun tahtını kendilerinin bana müslüman olarak gelmelerinden evvel hanginiz bana getirir? Cidden bir İfrit: 'Sen makamından kalkmadan ben onu sana getiririm. Ben buna karşı herhalde güvenilecek bir kuvvete mâlikim.'** dedi.

Nezinde kitaptan bir ilim bulunan (zat); ben, dedi, onu sana gözün kendine dönmeden (gözünü yumup açmadan) evvel getiririm.

Vaktâ ki (Süleyman) onu yanında durur bir halde gördü. 'Bu dedi, Rabbinin falz (ü lûtf) undandır. Şükür mü edeceğim, yoksa nankörlük mü edeceğim, beni imtihan ettiği içindir (bu).'"8

Modern ilim ise bunu inkâr etmiyor. Zîrâ Hz. Peygamber'e bir anda uçup, menzîline konan bir burak'ın getirildiği ve ona bindiği rivâyet edilmektedir. İşte bu burak (binek), ihtiyaç zamanında meleklerin ve ruhların şu maddî fezâyı geçtiği uçaklarıdır. Ve bu, seçkin kulların da uçağıdır. Cesedin tabiatı bozulmadan bu uçak o kulları alıp götürür.

Mi'râc'a gelince, işte asıl üzerinde durmak gereken budur. Mi'râc'ın mânâsı, Hz. Muhammed Mustafâ (S.A.S.) nın, maddî kâinâtı tamâmen aşmasıdır. Orada

(7) En-Necm; Âyet: 1-18.

(8) En-Neml; Âyet: 38-40.

Cibrîl, kendisine dünyâyı kuşatan yedi gö-ğü açmış, Resûl-i Ekrem (S.A.S.) **Sidretu'l-Muntehâ'ya** varmış ki **Cennetu'l-Me'vâ** oradadır. Şimdi bunun ilmen îzâhına bakalım.

İLMİ GERÇEKLER

Modern ilim, ışık ve elektrik hızından daha süratli bir şey kabûl etmiyor. Işık, bir saniyede (186,83) mil, yani takriben 300.000 km. hıza sahiptir. Bu demektir ki ışık, dünyâyı saniyede yedi defa dolaşabilmektedir. Acaab, Hz. Peygamber'in mübârek cesedi ışık (nur) haline mi gelip kâinâtı dolaşmıştır? Burada iki mesele var:

1) İlim mantığında maddenin nûra dönüşmesi var mıdır? Şâyet bu mümkün olursa, madde tekrar kendi tabiatına dönebilir mi?

2) Böyle olsa bile Hz. Peygamber'in ışık sür'atiyle bir gecede bütün kâinâtı geçebilmesi mümkün müdür. Yoksa ışık sür'atinden de üstün bir sür'at mi vardır?

1 — Sûfiler diyorlar ki: Kerîm cesed, nurdan yaratılan meleklerin tabiatına girmek için nûra döndü. Ahmed ve Müslim'in rivâyet ettiği Hadîs-i Şerîf şöyle diyor: **"Melekler nurdan yaratıldı, cinler ateşten yaratıldı, Âdem de size vafedilenden yaratıldı."** Gerçi meleklerin nûrâniyeti, bizim nûrumuzdan ayrıdır. Ama cesed-i şerîf bu tabiata inkılâbederse, tabiat kanunlarına göre O'nun bu ufuklarda yürümesi kolaylaşır.

Modern ilim, maddenin, bu kuvveye geçmesini ve tekrar kendi tabiatına dönmesini inkâr etmiyor. Hattâ maddeyi bu sûretle gayet kolay bir tarzda nakletmeğe dahi muvaffak olmuştur. Hepimizin bildiği gibi televizyon, hassas bir levhaya alınan resimlerin, cüzlerini elektrik dalgası haline getirmek ve sonra bunları bir alıcı (radyo, televizyon) vasıtasıyla tekrar kendi tabiatına döndürmekten ibarettir. Daha harika olan radarın çalışma tarzı da böyledir. Radyo ile gazete ve dergilere resim nakli de bu esasa dayanır. Bütün bunlar, bilginlere, maddeyi, elektrik dalgası haline getirip nakletmenin mümkün olduğu fikrini vermiştir.

Maddenin nur olmasına gelince, ilim bunu kabûl ediyor. Madde, başlıca 92 elemandan meydana gelmiştir. Bunlardan tabiatta eşi olmayan 10 eleman vücûda getirilmiştir. Bu elemanlar küçük atomlardan meydana gelmiştir. Her atomun bir atom ağırlığı ve atom sayısı vardır. Hiç değişmez. Atom periodik sayısı hidrojenle başlar. Hidrojen bir sayıdır. Uranyumla biter ki sayısı 92, atom ağırlığı 238'dir.

Atom, müsbet elektrik yüklü bir çekirdek, menfî elektrik yüklü elektronla nötr cisimciklerden müteşekkildir. Bunların hepsi atomun kendisinden küçüktür. Meselâ atomun kalbi atomdan takriben elli bin kat küçüktür. Elektronla çekirdek arasındaki boşluk ise hidrojen atomunda, dünya ile güneş arası kadardır. Elektron da çekirdek etrafında, tıpkı arzın güneş etrafında döndüğü gibi döner. Tek kanun, Büyük Yaratıcı'nın eli. Fetebârekâllâhu Ahsenu'l-Hâlikîn: **"Sûret yapanların en güzeli olan Allâh'ın şânı (bak) ne yücedir."**⁹

Bu demektir ki madde hakîkatte elektriktir. Elektrik ise enerji ve ışıktan ibarettir. Bu durum, İngiliz astronomu James Ginz'i, maddî kâinâtı şua ve nurdan ibaret olan hakîkatın bir görünümü saymağa sevketmiştir. Işınlar bir araya gelmiş, nur toplanmış, pek az kısmı madde de sâkin olmuştur.

Buradan modern ilim diyor ki; arzda, seyyarelerde ve yıldızlarda bulunan nebat, cemad, hayvan ve insan cisimleri, hepsi nurdandır. Nur Sûresinde okumakta olduğun şu âyetin mânâsı da bunu sana göstermektedir:

"Allah göklerin ve yerin nûrudur. ... Bu ışık da nur üzerine nur."¹⁰

O halde bütün kâinat nurdur. Kur'ân-ı Kerîm de ondört asır önce böyle söylemiştir. Ama bununla beraber maddî kâinâtı, gökleri yarıp geçmek mümkün müdür?

İşte modern ilim burada duruyor. Şimdiye kadar kendi kısır ölçüleriyle bunu îzah edememiştir. Çünkü ilim, maddî

⁹ EI-Mu'minun; Âyet: 14.
¹⁰ En-Nur; Âyet: 35.

kâinâtın milyonlarca seneden beri genişlemekte olduğunu kabûl etmektedir, Aynş-tayn bunun takriben 25 milyon sene olduğunu tahmin etmiştir. Bu cisimler, yıldızları birbirinden uzaklaşan küre gibidir. Kur'ân-ı Kerîm Zâriyat Sûresinde bunu ifade ediyor:

"Göğü biz kendi ellerimizde yaptık ve biz (onu) genişleticiyiz!"¹¹

Tâhâ Sûresinde:

"Yüksek gökleri yaratan..."¹² deniyor.

Hattâ James Ginz, bunu sabun köpüğüne benzetmiştir. Açılır açılır ve bir gün patlar. Uzaklaştığından dolayı bir gün artık hiçbir yıldız göremeyiz. Modern ilim, sema hakkında sümüvv'ün, yükseklik mânâsına geldiğinden başka bir şey bilmiyor. Fakat Kur'ân-ı Kerîm, bütün maddî kâinâtın dünyâ semâsında olduğunu söylüyor:

"Andolsun ki biz dünyâ semâsını yıldızlarla süsledik."¹³

Evet, Hz. Muhammed Mustafâ (S.A.S.), bütün bu ufukları aşmıştı. İlim, cismin nûra dönmesi sûretiyle bunu kabûl ediyor. Gerçi bugün daha ilim, canlı cisimleri nûra döndürmeğe muvaffak olamamıştır. Bu, henüz beşer aklının üstünde bir sır olarak devam etmektedir. Allah bunun üstündeki örtüyü henüz açmamıştır ama, bize birçok âyetleri (mu'cizeleri, olağan-üstü olayları) açıklayacağını va'detmiştir:

"Onlara ufuklardaki ve nefislerindeki âyetlerimizi açıklayacağız ki gerçek, kendilerine iyice aydınlanmış olsun."¹⁴

2 — İkinci mesele: Işık sür'atinden üstün bir sür'at var mıdır?

Evet vardır: Ruh sür'ati. Yüce Allah şöyle buyurur:

"Melekler ve ruh, O'na, miktarı elli bin yıl olan bir gün içinde çıkarlar."¹⁵

Malûm, ışık sür'ati saniyede 300.000 km.'dir. Ruh ışıktan çok daha sür'atlidir. Rûhun sür'at derecesini ancak Allah bilir. Hele meleklerin ve bunlar arasında Ceb-rail Aleyhi's-Selâm'ın rûhunun sür'atini takdir etmek insan için mümkün değildir. Bu kadar sür'ate sahibolan melekler dahi elli bin sene kadar uzun olan bir günde O'na çıkıp inerlerse bu aradaki me-

safe ne olur? Elli bin sene demek (15.55200.000.000 saniye) yani (10⁷x15,552 saniye) demektir.

Sür'ati, meleklerin sür'atinden çok daha düşük olan ışığın, bu müddet içinde aldığı yolu düşünsek, (466.560.000.000.000.000 = 15⁷ x 15,552 x 300.000) veya (15¹³ x 46.656) km. eder. Ya meleklerin bu müddet içinde aldığı yol?! Demek ki Allâh'ın yarattığı fezâların sınırını tâyin ve takdir etmek beşer aklının işi değildir.

Diğer taraftan ilmî araştırmalar, insan vücûdunun eşsiz bir elektrik şebekesine sâhibolduğunu göstermiştir. Meselâ kulakta 100.000 elektrik hücre, gözde ışığı alan 130 milyon elektrik-ışık hücre mevcuttur. Buna rağmen beşer duyuları mahduttur. Kulak ancak saniyede 15-20.000 arasındaki ses dalgalarını alır. Bunun altında veya üstündeki titreşimleri duymaz. Göz de ancak saniyede 20 - 40 titreşim yapan cisimleri ve ışık sür'atinden az bir sür'atle hareket eden cisimleri görür. Saniyede 300.000 kilometreden daha hızlı giden cisimleri göz görmediği gibi herhangi bir cihazla da gözetliyemez. Yine göz, 4/100 yüzde dört saniye içinde meydana gelen değişiklikleri de göremez. Bundan dolayı Lincoln Barnt şöyle diyor: **"İnsan, sahibolduğu görme cihazının aczinden dolayı kendini kuşatan hakikatlerin pek az bir kısmını görebilir. Şâyet insan gözü daha hassas olsaydı, çeşitli ışın dalgalarını algılayacak ve dünyâyı şimdikiinden tamamen başka görecekti."**

Göz, cisimden yansıyan ışık vasıtasıyla cismi görür. Işık sür'atinden daha hızlı hareket eden cismi göremez. Işık sür'atinden hızlı hareket eden cismi görmediği için onu düşünemez de. İzâfiyet teorisinin keşfettiği bu önemli hakikati, İslâm âlimleri arasında sadece BİRÜNİ sezmiştir. Bîrûni buna şöyle işâret ediyor:

(11) Ez-Zariyât; Âyet: 47.

(12) Taha; Âyet: 4.

(13) El-Mulk; Âyet: 5.

(14) Fussilet; Âyet: 53.

(15) El-Mearic; Âyet: 4.

يَكْفِينَا مَعْرِفَةَ الْمَوْضِعِ الَّذِي يَبْلُغُهُ الشَّعَاعُ لَا يَدْرِكُهُ الْإِحْسَاسُ

"Işığın ulaştığı ve ancak pek hassas gözden başkasının göremeyeceği yeri bilmez bize kâfidir."

Bu gerçek, bizim, aşağıdaki âyetlerin mânâsını daha iyi anlamamıza yardım ediyor:

"Gözler O'nu görmez; O gözleri görür."¹⁶

"Şanı yücedir O Allâh'ın ki kulunu geceleyin Mescîd-i Harâm'dan, çevresini mübârek kıldığımız Mescîd-i Aksâ'ya yürüttü."¹⁷

"Sizin görmediğiniz askerler indirdi."¹⁸

"Biz ona sizden daha yakınız, ama siz görmezsiniz."¹⁹

İlâhî kâinâtın bu korkunç sür'ati, beşer gözünün, bir an içinde etrafımızda cereyan eden ilâhî olayları neden görmediğini bize açıklar. Kur'ân'da zikri geçen melekler ve cinler de herhalde ışık sür'atinin üstünde bir hızla hareket eden yaratıklar olduğundan ötürü, insan onları ne duygularıyla ve ne de âletlerle göremiyor. Onları ancak akıl ve îman yoluyla biliriz. Kıyas ve tecrübe yoluyla bilemeyiz. Buradan şu kesin netîceye ulaşıyoruz: İnsanın duyulara dayanan bilgisi mahduttur ve ışık sür'atine bağlıdır. Işık sür'atine müsavî veya ondan üstün bir sür'atle hareket eden cisim, insana göre adem (yok) demektir. Ama gerçekte bu ve bundan üstün sür'atle hareket eden cisimler yok mudur? Vardır. İnsan, duyularının kusurundan dolayı ışık hızından üstün hızla sahip varlıkları göremiyor diye bunları inkâr edemez. Aksi takdirde görmüyor diye körün güneşi inkâr etmesi; işitmiyor diye sağırın bülbül seslerini inkâr etmesi gerekir.

Evet Hz. Muhammed Mustafâ (S.A.S.) bütün gökleri, yıldızları aşmıştı. Bu, Kur'ân'la, Sünnetle ve modern ilim deliliyle sabittir. Hz. Muhammed (S.A.S.) in, yedi göğü tabaka tabaka aşip Sidretü'l-

Muntehâ'ya ulaşması elbette acâip bir şeydir. Bundan dolayı "Akıl bunu kabûl etmez. Bu ilme sığmaz." diyorlar. Ama mü'minler de diyorlar ki, bunu sapkın akıllar ve inkâr üzerine kurulu ilim kabûl etmez. Yoksa İlâhî kudrete inanan akıllara ve Rabbânî, selîm mantığa dayalı ilme göre İsrâ' ve Mi'râc olayı, şeksiz ve şüphesiz doğrudur. Hak Teâlâ'nın kudreti sonsuzdur. O, her şeye kaadirdir. "Allâh'ı lâyıkiyle bilemediler. Oysa kıyâmet günü Arz tamamen O'nun avucunda, gökler de sağ elinde toplanmıştır. O, şirk koştuklarından münezzehtir."²⁰

Bazı insanlara göre Hz. Peygamber (S.A.S.) in, bu kadar uzun mesafeleri cesediyle aşip yedinci göğe çıkması ve Arzın atmosferiyle hiç ilgisi ve benzerliği olmayan atmosferik tabakaları geçmesi muhaldir. Bu, tabiat kanunlarından hiçbir hükme tabî olmayan İlâhî Kudreti anlayamayanların sözüdür. Ve Allâh'ın kudretine inanma temeli üzerine kurulu ilmî araştırmalar karşısında hiç tutar tarafı yoktur. Zîrâ tabiat kanunları da Allâh'ın yarattığı varlıklardır.

Şimdi etrafımıza bakalım, havada uçan uçakları, denizin derinliklerine dalan denizaltıları, iki tarafında binlerce insanı taşıyan vapurları, sen evinde otururken dünyânın dört bir tarafından sana haberler, resimler ileten radyo ve televizyonu düşünelim. Bunlar, İsrâ' ve Mi'râc'ın doğruluğunu gösteren delillerdir. Senin gibi bir insanın yaptığı bu şeylere inanıyorsun da, Rabb'in kudretine nasıl inanmazsın? Allâh'ın kudretine inanmayan hüsrandır.

Bâzı Alman bakteriyologları, bir tek örümceğin çok ince ipler dokuduğunu keşfetmişlerdir. Örümcek, yuvasını iplerden yapar. Her ip, kendisinden daha ince dört ipten meydana gelir. Bu dört ipten her biri de kendinden daha ince bin ipten yapılıdır. Bu bin ipten her biri de

(16) Bakara.

(17) El-İsra; Âyet: 2.

(18) El-Tevbe; Âyet: 26.

(19) El-Vakıa; Âyet: 85.

(20) El-Zumer; Âyet: 67.

örümceğin vücûdundaki ayrı ayrı kanallardan çıkar. Demek ki örümcek yuvasını meydana getiren her ip ($4 \times 1000 = 4000$) kısma ayrılır. Bu sahada araştırma yapan Alman bilginlerine göre dört milyon ip (4.000.000.000) bir araya getirilse bir sakal kılından daha kalın olmaz. Bir sakal kılı, ortalama olarak 0,1 mm. kalınlığındadır. Böylece örümceğin dokuduğu ipin kalınlığı milimetrenin 40.000.000.000 parçasından biri kadardır. Cenâb-ı Allah örümcek vücûdunda bin delik yaratmıştır. Bir

anda örümcek vücûdundan bin ip çıkmaktadır. Çıkan bu ince ipler birleşerek bir kalın ip meydana getirirler. Bu kalın iplerin de dördü bir araya gelerek örümcek yuvasını yapan büyük ipi vücûda getirir. İşte en hâkir bir böcekte tecellî eden İlâhî kudret! **"Oysa evlerin en hakîri örümcek evidir."**

Evlerin en zayıfı olan örümcek evinde Allâh'ın bu kadar ince san'atının tecellîsi, O'nun sonsuz kudretinin, bedî' san'atının en güzel delillerinden biridir.

TEBRİK

Rahmet ve mağfiret ayı Ramazan-ı Şerif'in müjdecisi Recep Ayını idrak etmiş bulunuyoruz.

Recep Ay'ının ilk cum'a gecesi, (3-4 Eylül akşamı) mübarek REGAİB KANDİLİ'dir. Recep Ay'ının 27. gecesi (28-29 Eylül akşamı) MİRAC KANDİLİ'dir. Ve Şaban Ay'ının 15. gecesi (16-17 Ekim akşamı) mübarek BERAT KANDİLİ'dir.

Aziz milletimizin ve bütün mü'minlerin mübarek kandillerini tebrik eder, milletimiz ve İslâm Alemi için seadete, bütün insanlık için de huzura vesile olmasını Cenab-ı Hakk'tan dilerim.

Lütfi DOĞAN
Diyanet İşleri Başkan Vekili